

เอกสารข่าวประชาสัมพันธ์

Research and Development Newsletter

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๓๖ ประจำเดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

วันสำคัญ

- * วันแม่แห่งชาติ

งานวิจัยและพัฒนา

- * สถานภาพปัจจุบันของกลุ่มเกษตรกรกับแนวทางการพัฒนา
- * การศึกษารูปแบบตลาดที่เหมาะสมกับกลุ่มทำการเกษตรแบบยั่งยืนของจังหวัดนครปฐม

บทความ

- * พระมหากษัตริย์คุณต่อปวงชนชาวไทยในการจัดตั้งธนาคารออม
- * Citizen Focus ภาครัฐโฉมใหม่

“ขอมุขมาตรฐาน วิชาการก้าวไกล รัฐสภาไทยก้าวหน้า”

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารข่าวเอกสารงานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๓๖

ประจำเดือน สิงหาคม ๒๕๕๘

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร ด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ให้แก่บุคคลในวงงานรัฐสภา อันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา
สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท
กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๕๔ ๒๐๖๗ - ๘
โทรสาร ๐ ๒๒๕๔ ๒๐๖๒

ที่ปรึกษา

นายบุญเรือง บูรภัคดี
รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
นางวิจิตรา วัชรภรณ์
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

บรรณาธิการบริหาร

นางสาวจิรพรรณ กาญจนอุดม
ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

กองบรรณาธิการ

นางสาวอุษา	โมฆิตตระกุล	วิทยากร ๗
นางสิวาพร	สุขเอียด	วิทยากร ๗
นางสาวพจนา	ธีรามนตร์	วิทยากร ๗
นางสุทธาทิพย์	ถิ่นวัฒนากุล	วิทยากร ๖
นางสาวนารีลักษณ์	ศิริวรรณ	วิทยากร ๖
นายจันทมร	สีหาบุญลี	วิทยากร ๕
นางสาวปิยะวรรณ	ปานโต	วิทยากร ๔
นางสาววิมลรักษ์	ศานติธรรม	วิทยากร ๔
นางสาวยุคลธร	เดชะวนากร	วิทยากร ๔

บรรณาธิการ

นางสาวปิยะวรรณ ปานโต

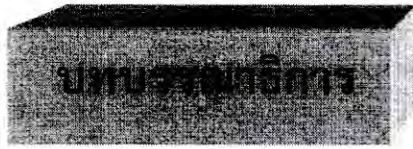
ผู้จัดพิมพ์

นางสาวธณัฐดา หาเรือนศรี
เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๔
นางสาวพิมพ์ชนก นะธา
เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑

ฝ่ายเผยแพร่

นางศศิภา พลอยเสียมพงษ์
เจ้าพนักงานธุรการ ๒

สวัสดีค่ะ ท่านผู้อ่านทุกท่าน เอกสารข่าวสาร เดือนสิงหาคมนี้ นับเป็นเดือนที่มีความสำคัญกับประชาชนคนไทยทุกคน เพราะในวันที่ ๑๒ สิงหาคม เป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งรัฐบาลและประชาชนทั่วทั้งประเทศต่างยอมรับและถือว่าวันนี้ของทุกปี คือ **“วันแม่แห่งชาติ”** เพราะพระองค์ท่านเปรียบประดุจพระแม่มีขวัญของปวงชนชาวไทยทั่วทั้งแผ่นดิน ด้วยทรงมีน้ำพระทัยที่เต็มเปี่ยมไปด้วยพระเมตตา พระมหากรุณาธิคุณที่ทรงห่วงใยอาณาประชาราษฎร์ จึงขอน้อมเกล้าฯ ถวายพระพรขอพระองค์ทรงพระเจริญและสถิตยในใจปวงชนชาวไทยตลอดไป ด้วยเหตุนี้บทความที่ขอเสนอในเอกสารฉบับเดือนนี้ จึงขอกล่าวถึง พระอัจฉริยภาพของพระองค์ท่านที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย นั่นคือ การจัดตั้ง **“ธนาคารสมอง”** ที่ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการบริหารหรือบุคคลที่เกษียณอายุแล้ว แต่ยังมีความรู้ความสามารถ อันจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศได้ และขอเสนอเนื้อหาสาระและเหตุผลสำคัญที่ทำให้ภาคราชการต้องเปลี่ยนไปในยุคปัจจุบัน ภายใต้หัวข้อเรื่อง **“Citizen Focus ภาครัฐโฉมใหม่ โดย “ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์”** และพร้อมกันนี้ขอแนะนำท่านผู้นี้ไว้ให้ท่านผู้อ่านได้รู้จัก ในคอลัมน์แฉดวงนักวิจัยด้วยค่ะ นอกจากนี้ ขอเสนอผลงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง **“ของเกษตรกร”** ในวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกร ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพหลักของคนไทย และสาระน่ารู้เกี่ยวกับเรื่องการใช้ **“ภาษาราชการใช้อย่างไร”** จึงจะถูกต้องตามหลักของการเขียนหนังสือราชการ และเปิดโลกกว้างด้วยศัพท์วิจัย หรือภาษาที่ใช้กับงานวิจัยโดยขอแนะนำคำว่า **“สถิติ”** หรือ Statistics มาฝากท่านผู้อ่านด้วยค่ะ

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

งานวิจัยและพัฒนา

- สถานภาพปัจจุบันของกลุ่มเกษตรกรกับแนวทางการพัฒนา ๑
- การศึกษารูปแบบตลาดที่เหมาะสมกับกลุ่มทำการเกษตรแบบยั่งยืน หมู่ที่ ๑ ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ๕

บทความที่น่าสนใจ

- “พระมหากษัตริย์คุณต่อปวงชนชาวไทยในการจัดตั้งธนาคารสมอง ธนาคารสมอง : ธนาคารแห่งภูมิปัญญา” ๙
- Citizen Focus ภาครัฐโฉมใหม่ ๑๔

สาระน่ารู้

- ภาษาราชการใช้อย่างไร ๑๙

เปิดโลกกว้างด้วยศัพท์วิจัย

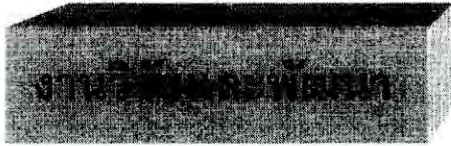
- คำว่า สถิติ หรือ Statistics ๒๑

แวดวงนักวิจัย

- ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์ ๒๕
เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

ปิดท้ายวิจัย

- “พระคุณแม่” ๒๘

สถานภาพปัจจุบันของกลุ่มเกษตรกรกับแนวทางการพัฒนา

ความสำคัญและที่มาของการวิจัย (Phenomena)

กลุ่มเกษตรกรมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๔๑ ประกาศ ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ และพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในปัจจุบันกรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้รับมอบภารกิจส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรจากกรมส่งเสริมการเกษตร ตามพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕

จำนวนกลุ่มเกษตรกรที่สำรวจได้ (เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕) มีจำนวนทั้งสิ้น ๖,๕๙๑ กลุ่ม สมาชิก ๖๗๖,๘๑๕ คน กลุ่มเกษตรกรที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรทำนา ๓,๘๐๕ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๗๓ รองลงมาได้แก่ กลุ่มเกษตรกรทำไร่ ๙๗๑ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗๓ กลุ่มเกษตรกรทำสวน ๙๖๗ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖๗ กลุ่ม เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ ๖๖๓ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๖ กลุ่ม เกษตรกรทำประมงเลี้ยงสัตว์น้ำ ๑๕๘ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๒.๔๐ และกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงไหม ๒๔ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๐.๓๖ กลุ่ม เกษตรกรที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง ๓ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๕

การดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรมีลักษณะเอนกประสงค์ มีปริมาณธุรกิจทั้งสิ้น ๑,๖๙๓.๘ ล้านบาท ปริมาณธุรกิจมากที่สุด ได้แก่ จัดหาสินค้ามาจำหน่าย ๑,๐๓๑ ล้านบาท (ปุ๋ย น้ำมันเชื้อเพลิง) รองลงมาได้แก่ รวบรวมผลผลิต ๔๐๕.๕ ล้านบาท (ยางพารา ข้าวเปลือก) ให้เงินกู้ ๑๖๙ ล้านบาท ให้บริการและส่งเสริมการเกษตร ๓๒.๗ ล้านบาท (สูบน้ำ ไถไถไร ไถนา ปรับพื้นที่) ตามลำดับ ปริมาณธุรกิจที่น้อยที่สุด ได้แก่ รับฝากเงิน ๕๖.๖ ล้านบาท ทุนดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร ๑,๒๐๓.๑ ล้านบาท เป็นทุนภายในของกลุ่มเกษตรกร ๔๗๖.๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๕

กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ กลุ่มวิจัยและพัฒนาเกษตรกร ได้กำหนดแผนงานจัดทำโครงการวิจัยนี้ เพื่อศึกษาสถานภาพปัจจุบันของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของเกษตรกรสมาชิก ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลศึกษาแนวทางการพัฒนาเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objective)

๑. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเกษตรกร

๒. เพื่อศึกษาความต้องการของมวลสมาชิกในการใช้บริการต่าง ๆ จากกลุ่มเกษตรกร
๓. เพื่อศึกษาจุดอ่อนจุดแข็งของกลุ่มเกษตรกร
๔. เพื่อศึกษาและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาเกษตรกรให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีเจ้าหน้าที่ของกลุ่มวิจัยและพัฒนาเกษตรกร สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ ได้ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของผู้นำเกษตรกรและจากข้อสรุปของการสัมมนา รวมทั้งการจัดส่งแบบสอบถามตามกลุ่มเป้าหมายให้กับสำนักงานสหกรณ์จังหวัด และการออกไปสุ่มสำรวจกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย จำนวนทั้งสิ้น ๓๐ กลุ่ม ซึ่งกระจายอยู่ทุกภาคของประเทศรวม ๗ จังหวัด คือ

๑. ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดลพบุรี
๒. ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่
๓. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด
๔. ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี
๕. ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี
๖. ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทั้งนี้ ได้มีการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยและทำการวิเคราะห์สาระโครงการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) รวมทั้งเอกสารของกรมส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเกษตรกร และรายงานผลการสอบบัญชีของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วยสถานภาพปัจจุบันของกลุ่มเกษตรกร ความต้องการของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการวางแผนในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อันเป็นการสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งและความสามารถพึ่งตนเองได้ของกลุ่มเกษตรกร

๒. จุดอ่อนหรือปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งถูกเผยแพร่ จะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับฝ่ายบริหารของกลุ่มเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องที่จะระดมสรรพกำลังในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคอย่างจริงจัง โดยมีข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนและทราบเป้าหมายที่ชัดเจน

๓. ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรอย่างสอดคล้องกันและตรงตามความต้องการของสมาชิก

จากผลการศึกษาพบว่า การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรครั้งแรกตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ จนถึงปี ๒๕๔๖ เป็นช่วงเวลาประมาณ ๓๑ ปี กลุ่มเกษตรกรได้มีการขยายตัวมาตามลำดับทั้งในเชิงปริมาณของจำนวนกลุ่มเกษตรกร สมาชิก และมูลค่าธุรกิจที่ให้บริการสมาชิก นอกจากนี้ในฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรในรูปของทุนดำเนินงานและทุนของกลุ่มเกษตรกรเองก็มีการพัฒนามาตามลำดับด้วย อย่างไรก็ตาม การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรเป็นการให้บริการเชิงธุรกิจแม้จะมีได้มุ่งหวังเพื่อทำกำไรเป็นเป้าหมายหลัก แต่กิจกรรมของกลุ่มเกษตรกร จำเป็นต้องมีส่วนเกินหรือกำไร กลุ่มเกษตรกร จึงจะสามารถคงสภาพอยู่ได้และมีความเข้มแข็งพอสมควร จากผลการศึกษา ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ สามารถแบ่งกลุ่มเกษตรกรที่ศึกษาออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มเกษตรกรที่มีกิจกรรมต่อเนื่องและมีสมาชิกมาใช้บริการของกลุ่มหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม (Active Group) เป็นกลุ่มที่มีระบบการบริหารสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ ๔๐.๗ ของกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด

๒. กลุ่มที่ไม่มีกิจกรรมหรือมีกิจกรรมเป็นครั้งคราว หรือสมาชิกไม่ใช้บริการ หรือไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม (Non-Active Group) ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเฉพาะกิจเพื่อรับความช่วยเหลือในรูปของเงินทุนหรือวัสดุอุปกรณ์การเกษตรจากทางราชการ เมื่อได้รับความช่วยเหลือแล้วมักจะไม่มีความเคลื่อนไหวในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม กลุ่มลักษณะเช่นนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ ๕๙.๓ ของกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด

ส่วนการวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของกลุ่มเกษตรกร นับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งในปี ๒๕๑๕ จนถึงปัจจุบันรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่มเกษตรกร ทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนในระดับหนึ่งซึ่งเพียงพอที่จะกำหนดแนวทางการพัฒนาของกลุ่มเกษตรกรให้เป็นองค์กรที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ และสามารถให้บริการสมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึงยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันก็สามารถแก้ไขหรือบรรเทาปัญหา หรือจุดอ่อนซึ่งเป็นอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาของกลุ่มเกษตรกรไปพร้อมกันด้วย

ในการส่งเสริมและพัฒนาของกลุ่มเกษตรกรควรให้ความสำคัญใน ๒ ขั้นตอน คือ

๑. ขั้นตอนก่อนจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกร

เมื่อเกษตรกรในท้องที่ตำบลใดมีความสนใจที่จะขอจดทะเบียนจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกร เกษตรกรเหล่านั้นจะต้องมีความพร้อมทั้งในด้านของความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องของการดำเนินงานขององค์กรกลุ่มเกษตรกรและมีความต้องการที่จะใช้กลุ่มเกษตรกรเป็นกลไกในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมอย่างแท้จริง

๒. ขั้นตอนการส่งเสริมหลังจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรแล้ว

เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนที่ ๑ และผ่านการทดสอบที่แสดงว่าเกษตรกรเหล่านั้นมีความพร้อมและได้รับการจดทะเบียนเป็นกลุ่มเกษตรกรแล้วการส่งเสริมควรมีแนวทางดังนี้ คือ

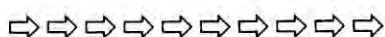
- สนับสนุนการเพิ่มขึ้นของเงินทุนหมุนเวียน

- สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดแก่ผู้บริหารและสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร
- สนับสนุนให้เกิดความรู้ความเข้าใจกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเกษตรกร
- สนับสนุนการดำเนินธุรกิจครบวงจร
- การดำเนินโครงการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการจัดหาปุ๋ย
- แก้ไขข้อจำกัดของบุคลากรกลุ่มเกษตรกรและสนับสนุนความร่วมมือระหว่างส่วนราชการกับกลุ่มเกษตรกร
- สนับสนุนข้อมูลข่าวสาร
- ส่งเสริมกิจกรรมสวัสดิการสำหรับสมาชิกและครอบครัว

แนวทางการพัฒนาในกลุ่มเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกร เป็นกลุ่มอาชีพด้านการเกษตรซึ่งเกิดจากการรวมตัวของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเหมือนกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กลุ่มเกษตรกรจึงจัดตั้งขึ้นตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๔๐ และฉบับที่ ๑๔๑ ซึ่งออกเพิ่มเติมเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ จึงมีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในระดับตำบล โครงสร้างของกลุ่มเกษตรกรประกอบด้วย สมาชิก หน่วยเกษตรกร คณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการเจ้าหน้าที่และผู้ตรวจสอบกิจการ กลุ่มเกษตรกรสามารถดำเนินธุรกิจได้ตามที่กฎหมายกำหนด ธุรกิจที่กลุ่มเกษตรกรดำเนินการแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท ได้แก่ ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจการซื้อ ธุรกิจการตลาด และธุรกิจบริการต่าง ๆ และส่งเสริมการเกษตร นอกจากโครงสร้างภายในของกลุ่มเกษตรกรแล้ว ยังมีโครงสร้างภายนอกกลุ่มหรือองค์กรเครือข่าย ผู้แทนของกลุ่มเกษตรกร คือ คณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรจัดตั้งขึ้นตามระเบียบกรมส่งเสริมการเกษตร คณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรมี ๔ ระดับ คือ ระดับอำเภอ จังหวัด ภาค และประเทศ วัตถุประสงค์หลักของคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกร คือ การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเกษตรกร นำปัญหาความต้องการของเกษตรกรไปสู่หน่วยงานต่าง ๆ และมีฐานะเป็นผู้แทนกลุ่มเกษตรกรทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาอาชีพการเกษตรของสมาชิกในกลุ่มเกษตรกรต่อไป

เรียบเรียงโดย ปิยะวรรณ ปานโต

บรรณานุกรม

ปองทิพย์ หอมไชยแก้ว และคณะ. สถานภาพปัจจุบันของกลุ่มเกษตรกรกับแนวทางการพัฒนา. สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

การศึกษารูปแบบตลาดที่เหมาะสมกับกลุ่มทำการเกษตรแบบยั่งยืน หมู่ที่ ๑ ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

“บ้านลำลาดบัว” เป็นชื่อเดิมของชุมชนหมู่ ๑ ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เดิมพื้นที่ลำลาดบัวมีลักษณะเป็นเช่นเดียวกับพื้นที่อื่นของอำเภอสามพราน คือ เป็นพื้นที่ปลูกข้าว จนกระทั่งเมื่อ ๓๐ ปีที่ผ่านมา ชาวลำลาดบัวเริ่มปรับพื้นที่สวนปลูกพืชผัก ปลูกมันเทศ และเริ่มทดลองใช้สารเคมีตามคำแนะนำของนักวิชาการ โดยเชื่อว่าการเพิ่มต้นทุนซื้อสารเคมีเพียงเล็กน้อยจะทำให้ผลผลิตและรายได้เพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้สารเคมีอย่างเหมาะสม จึงมีการใช้สารเคมีเกินจำเป็น ทำให้สารเคมีตกค้างทั้งในผักและผลไม้ เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค นอกจากนี้สารเคมียังทำให้เกิดปัญหาหมอกควันต่อสิ่งแวดล้อม สัตว์บางชนิดหายไปจากธรรมชาติ บางชนิดจำนวนลดลงมากเช่น หิ่งห้อย นอกจากนี้เกษตรกรเองก็ได้รับผลกระทบจากสารเคมีเช่นกัน เพราะเกษตรกรหลายรายเกิดอาการแพ้ บางรายสุขภาพทรุดโทรมและบางรายถึงกับเสียชีวิต เมื่อเกิดผลกระทบต่าง ๆ มากขึ้นในชุมชนทำให้เกษตรกรรุ่นใหม่บางส่วนในพื้นที่หมู่ ๑ ตำบลคลองจินดา หันมาทำการเกษตรแบบยั่งยืน โดยต่างคนต่างทดลองทำในสวนของตนเอง ไม่ได้รวมกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้แต่อย่างใด จนกระทั่งเมื่อ ๒ ปี ที่ผ่านมาจึงได้มีการรวมตัวตั้งเป็นกลุ่มขึ้นชื่อ “กลุ่มเกษตรกรยั่งยืนคลองจินดา” เพื่อทำกิจกรรมทั้งด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ การศึกษาดูงาน การร่วมกันจำหน่ายผลผลิตในงานเทศกาลต่าง ๆ การทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น

ปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิกประมาณ ๖๐ คน สมาชิกแต่ละคนจะพัฒนารูปแบบการทำการเกษตรแบบอินทรีย์ที่มีเอกลักษณ์และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของตนเอง ซึ่งความรู้เหล่านี้สมาชิกเรียนรู้จากการอบรม ศึกษาจากหนังสือ ศึกษาดูงาน และจากการทดลองทำด้วยตนเอง ฯลฯ ทุกวันนี้สมาชิกของกลุ่มสามารถลดการใช้สารเคมี ๓๐ - ๔๐%

อย่างไรก็ตามแม้ว่ากลุ่มจะผลิตผลไม้ปลอดสารพิษมาเป็นระยะเวลา ๒ ปี แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากนัก เนื่องจากการขายผลผลิตส่วนใหญ่ของกลุ่มมีลักษณะต่างคนต่างขายให้กับพ่อค้าคนกลางที่มารับถึงสวน รวมทั้งผลผลิตได้ราคาต่ำกว่าผลผลิตที่ใช้สารเคมี เนื่องจากผลผลิตมีลักษณะด้อย เช่น ผลเล็ก ผิวไม่สวย ไม่สามารถแข่งขันกับผลผลิตที่ใช้สารเคมี เมื่อถูกนำไปจำหน่ายปะปนกัน ผู้บริโภคไม่สามารถทราบได้ ทำให้การจำหน่ายไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการบริโภคผลผลิตปลอดสารเคมี การจัดการด้านการตลาดเพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางกลุ่มฯ ได้ทดลองทำการตลาดหลาย ๆ วิธี เช่น ตลาดนัด งานเทศกาล พบว่ารูปแบบตลาดดังกล่าวไม่มั่นคงและบางครั้งถูกกีดกัน ทางกลุ่มฯ จึงมีความประสงค์จะศึกษาวิจัยเพื่อค้นหารูปแบบการตลาดที่เหมาะสมซึ่งสามารถรองรับผลผลิตของ

กลุ่มฯ ที่หลากหลายทั้งผลไม้ซึ่งเป็นพืชหลักและพืชผักซึ่งเป็นพืชเสริมว่าควรมีรูปแบบการตลาดในลักษณะใดจึงจะเหมาะสมสำหรับกลุ่มฯ

วัตถุประสงค์โครงการ

๑. เพื่อศึกษาดูงานสถานการณ์การตลาดของกลุ่มในปัจจุบันและรายได้จากการขายผลผลิต
๒. เพื่อศึกษาศักยภาพการผลิตของกลุ่มฯ
๓. เพื่อศึกษาการตลาดในรูปแบบต่าง ๆ
๔. เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนารูปแบบการตลาดที่เหมาะสมกับกลุ่ม

วิธีการดำเนินงาน

- จัดประชุมกลุ่มย่อย วางแผนการดำเนินงานและแนวทางในการเก็บข้อมูล
- จัดทำแบบสำรวจในการเก็บข้อมูล พร้อมแบ่งพื้นที่ในการลงเก็บข้อมูล
- ทิมวิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลของสมาชิกในกลุ่ม
- จัดประชุมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ข้อมูล และวางแผนการทำงานขั้นต่อไป

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทราบถึงสถานการณ์การตลาดของกลุ่มฯ ในปัจจุบันและรายได้
๒. ทราบถึงศักยภาพการผลิตของกลุ่มฯ
๓. ทราบถึงการตลาดในรูปแบบต่าง ๆ
๔. ทราบถึงแนวทาง (ปรับปรุง/พัฒนา) การตลาดที่เหมาะสมกับกลุ่มฯ

จากการศึกษาพบว่า ตำบลคลองจินดาเป็นตำบลขนาดใหญ่ที่มีประชากรหนาแน่น มีวัฒนธรรมเมืองแพร่กระจายมามาก ปัญหาที่สำคัญของชุมชนคือปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันได้มีการพัฒนาในด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีการตั้งชมรมรักคลองจินดาซึ่งเป็นชมรมสาขาของชมรมรักแม่น้ำท่าจีน ส่งเสริมด้านการดูแลรักษาคลองจินดา กลุ่มแม่บ้านเริ่มมีการรวมตัวเพื่อการผลิต แชมพู น้ำยาล้างจาน เพื่อจำหน่ายให้แก่คนในชุมชน ปัจจุบันกำลังขยายตลาดและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ กลุ่มเกษตรกรหมู่ ๑ รวมตัวกันทำปุ๋ยหมักชีวภาพใช้กันเองภายในชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนจากเกษตรอำเภอและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ซึ่งกำลังขยายการผลิตให้เพียงพอกับความต้องการของสมาชิกภายในกลุ่ม ในแต่ละหมู่บ้านภายในตำบลมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านดำเนินการให้บริการเงินกู้และออมเงินให้แก่สมาชิก การจัดตลาดจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรโดยตรงและการท่องเที่ยวทางน้ำ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาภายในตำบลคลองจินดา และรู้จักตำบลคลองจินดามากขึ้น

การตื่นตัวของเกษตรกรที่ปลูกผลไม้ภายในชุมชนเกี่ยวกับพิษภัยของสารเคมีและปุ๋ยเคมีต่อผู้บริโภคและตัวเกษตรกรเอง ส่งผลให้ปัจจุบันมีเกษตรกรหลายสวนเริ่มหันมาทดลองใช้สารสกัดจากสมุนไพร และปุ๋ยน้ำชีวภาพมากขึ้น มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อการพัฒนาผลผลิตให้ปลอดภัยจากสารพิษ เช่น กลุ่มลดการใช้สารเคมี และกลุ่มเกษตรยั่งยืน

ตำบลคลองจินดาเป็นแหล่งที่มีดินดี อุดมสมบูรณ์ ทำให้เหมาะแก่การเพาะปลูก สมัยก่อนชาวบ้านมักจะทำนา ทำไร่มัน หรือปลูกแตงโม ในช่วงน้ำมากจะปล่อยให้น้ำท่วมหลังน้ำลดแล้วจึงค่อยปลูกพืชรุ่นใหม่ต่อไป ระยะเวลา ๔๐ ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านเริ่มทำคันดินกั้นน้ำ ยกร่องเป็นสวน ปลูกผลไม้ ซึ่งผลไม้จากคลองจินดาประกอบด้วย องุ่น ฝรั่ง ชมพู่ มะม่วง ฯลฯ ผลผลิตดังกล่าวส่งขายทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยไม่ผ่านการแปรรูปโดยมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงสวน มีการคัดเกรดและบรรจุลงกล่องพร้อมส่งไปจำหน่ายในรูปแบบผลิตภัณฑ์สด พ่อค้าที่เข้ามารับซื้อมีทั้งที่เป็นพ่อค้าที่ทำการค้าขายผลไม้โดยตรง และพ่อค้าที่เป็นเกษตรกรในพื้นที่ซึ่งทำการค้าเป็นอาชีพเสริม โดยตลาดที่สำคัญในการจำหน่ายผลไม้ คือ ตลาดปทุมมงคล (นครปฐม) ตลาดปากคลองตลาด (กรุงเทพฯ) ตลาดสี่มุมเมืองและตลาดไท (ปทุมธานี) การรับซื้อผลไม้ของพ่อค้ามีลักษณะนำผลไม้ไปขายก่อนแล้วจึงกลับมาตีราคาทีหลัง ทำให้เกษตรกรไม่สามารถทราบราคาของผลไม้ก่อน ช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดจำนวนมากราคาของผลไม้จะต่ำ บางครั้งอาจขายไม่ได้เลยต้องนำไปทิ้ง หรือบางสวนนำไปเลี้ยงปลา หากเป็นช่วงเทศกาล เช่น ตรุษจีน สารทจีน หรือช่วงปีใหม่ ผลผลิตที่เก็บในช่วงนี้จะได้ราคาดี ปัจจุบันเกษตรกรบางส่วนเริ่มนำผลไม้ในสวนของตนไปจำหน่ายตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ตลาดผลไม้ที่จัดตั้งขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ตลาดนัดหน้าโรงงาน หรือแหล่งชุมชนใหญ่ ๆ การขายรูปแบบนี้เกษตรกรจะได้ราคาดี เพราะไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง

ข้อคิดเห็น

จะเห็นว่าการวิจัยเพื่อท้องถิ่นเกิดประโยชน์แก่คนในชุมชน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนรู้จักสภาพชุมชนมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งได้รับรู้และมีโอกาสแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเป็นประโยชน์ในการนำไปสู่การวางแผนและแนวทางปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพชุมชนอย่างมีระบบและแบบแผน ส่งผลประโยชน์ให้แก่คนในชุมชนได้มากที่สุด

การทำให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการทำงานวิจัย ค่อนข้างเป็นเรื่องยากและไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากคนในชุมชนบางส่วนรู้สึกว่าเป็นเรื่องไกลตัว ไม่เห็นผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการทำงานวิจัย เพราะฉะนั้นแล้วในการทำงานวิจัย นักวิจัยจึงควรที่จะทำความเข้าใจกับคนในชุมชนเป็นเรื่องแรกก่อนทำการวิจัย เพราะเป็นเรื่องที่ชาวบ้านในชุมชนไม่เคยรับรู้มาก่อน ควรทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่าการทำวิจัยนั้นทำทำไม ทำอย่างไร และทำแล้วได้อะไร มีผลกับตัวของชาวบ้านและชุมชนของเขาอย่างไร มันคงไม่มีประโยชน์อะไรหากนักวิจัยได้ข้อมูลในการทำงานวิจัย แต่ชาวบ้านและชุมชนที่ให้ข้อมูลรู้สึกไม่ได้อะไรจากการทำงานวิจัย นอกจากรู้สึกเสียเวลาทำมาหากินเท่านั้น และ

นับว่าเป็นเรื่องดีที่ต้องขอขอบคุณชาวบ้านตำบลคลองจินดาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีตลอดมา และเห็นความสำคัญของการวิจัยฯ เรื่องนี้ในการค้นหารูปแบบการตลาดที่เหมาะสมมาสู่ชุมชน

เรียบเรียงโดย นางสาวปิยะวรรณ ปานโต

⇨ ⇨ ⇨ ⇨ ⇨ ⇨ ⇨ ⇨ ⇨ ⇨

บรรณานุกรม

นางชุตีมา น้อยนารถ และคณะ. การศึกษารูปแบบตลาดที่เหมาะสมกับกลุ่มทำการเกษตรแบบยั่งยืน หมู่ที่ ๑ ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. กองทุนสนับสนุนการวิจัย ปี ๒๕๕๖.

บทความที่ภาคภูมิใจ

พระมหากษัตริย์คุณต่อปวงชนชาวไทยในการจัดตั้งธนาคารออม ธนาคารออม : ธนาคารแห่งภูมิปัญญา

ที่มา

สืบเนื่องจากพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณพระราชทานในที่ประชุมมหาสมาคม ณ ศาลาดุสิดาลัย พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๓ เนื่องในมงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา ซึ่งมีประเด็นรับสั่งเกี่ยวกับเรื่องธนาคารออม โดยการนำผู้ที่เกี่ยวข้องอายุแล้ว แต่ยังมีความรู้ความสามารถมาช่วยงาน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ

คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการเพื่อสนองพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการจัดตั้งธนาคารออม โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ทำหน้าที่เป็นหน่วยทะเบียนกลางธนาคารออม เพื่อเป็นศูนย์รวมข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องอายุแล้วจากภาครัฐและเอกชน ที่มีความพร้อมจะอาสาทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ ตลอดจนเป็นตัวกลางประสานเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อาสาได้ทำงานสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน องค์กรหรือชุมชนต่าง ๆ ตลอดจนเสนอแนะมาตรการต่อคณะรัฐมนตรีในอันที่จะนำธนาคารออมมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ

ในการดำเนินงานเพื่อเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และเป็นไปด้วยความคล่องตัวมีประสิทธิภาพ หน่วยทะเบียนกลางธนาคารออมจึงดำเนินการภายใต้มูลนิธิพัฒนาไทยของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการธนาคารออม จำนวน ๑๘ ท่าน เพื่อทำหน้าที่กำหนดกรอบนโยบายและแนวทางการดำเนินงานธนาคารออม ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด โดยมีพลอากาศตรี กำธน สินธวานนท์ องคมนตรี เป็นประธานที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.ลีปนนท์ เกตุทัต เป็นประธานกรรมการ

การดำเนินงาน

ในช่วงแรกของการดำเนินงาน ธนาคารออมได้ใช้เวลาค่อนข้างมากในการจัดทำระบบข้อมูลผู้เกษียณอายุที่มีความพร้อมจะอาสาทำงานเพื่อประเทศชาติ โดยแยกตามประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ตลอดจนความสนใจที่จะให้ความช่วยเหลือในสาขาพัฒนาต่าง ๆ ในแต่ละภูมิภาค เนื่องจากที่ผ่านมา ยังไม่เคยมีการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ปัจจุบันธนาคารออมได้จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครทั้งหมด ซึ่งมีผู้สมัครเป็นอาสาสมัครธนาคารออมกว่า ๒,๖๐๐ คน โดยกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ

ทั่วประเทศ มีการประสานเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามแก่สังคมและประเทศชาติ อาทิเช่น กลุ่มเสริมสร้างสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มแก้ไขปัญหาลังคม กลุ่มการศึกษา กลุ่มสุขภาพ ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่ข้อมูลของวุฒิสภาใน เว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (www.nesdb.go.th) เพื่อให้หน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ได้ขอความช่วยเหลือต่อไป ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา วุฒิสภาสามารถระดมได้ให้ความรู้ช่วยเหลือในการเป็นวิทยากร องค์กร และชุมชนต่าง ๆ โดยแยกเป็น ๙ ด้าน อาทิ

๑. ด้านการพัฒนาสังคม/ท้องถิ่น/ชุมชน

- เป็นที่ปรึกษาแก่องค์กร ชุมชนต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้พร้อมรับต่อการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เช่น
  - องค์กรบริหารส่วนตำบล เกาะขวาง จังหวัดจันทบุรี ให้คำปรึกษาเรื่องการพัฒนาอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น การบริหารงานบุคลากรและการแก้ไขปัญหาเสพติด
  - องค์กรบริหารส่วนตำบลโป่ง จังหวัดชลบุรี ให้คำปรึกษาเรื่องการเสริมสร้างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กรแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา การวางแผนกลยุทธ์ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาชุมชนและอาชีพ
  - องค์กรบริหารส่วนตำบลศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้คำปรึกษาเรื่องการบริหารงบประมาณ การแก้ไขปัญหาเสพติด และสุขอนามัย

นอกจากนี้วุฒิสภาได้เป็นที่ปรึกษาแก่คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนร่วมส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ฯลฯ

๒. ด้านการศึกษา

- เป็นที่ปรึกษาและวิทยากรแก่โรงเรียนต่าง ๆ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในเขต กทม. และชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น
  - โรงเรียนเพชรถนอม เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ ในเรื่องการวิจัยชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอน ศิลปะและวัฒนธรรม
  - โรงเรียนนายกวัฒนากร วัดอุดมธานี จังหวัดนครนายก ในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การวิจัยชั้นเรียน
  - กลุ่มโรงเรียนอุดมวิทย์พัฒนา จังหวัดปทุมธานี ในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาการวิจัยชั้นเรียน

- ส่วนในระดับอุดมศึกษา วุฒิสภาได้รับเชิญเพื่อเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหรือวิทยากรบรรยายพิเศษ ให้แก่นิสิตนักศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นกรรมการพิจารณาผลงานทางวิชาการ กรรมการสอบ ปริญญาโท การเขียนผลงานทางวิชาการ

๓. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- เป็นที่ปรึกษาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบำบัดน้ำเสีย การป้องกันไฟป่า ตลอดจนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ให้คำปรึกษาเรื่องการป้องกันการพังทลายของดิน เป็นคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ

๔. ด้านอุตสาหกรรม

- ร่วมกับสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อนำวุฒิสภาธนาคารสมองให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยการเป็นที่ปรึกษากลับกรองข้อมูลธุรกิจและความรู้ด้านการบริหารจัดการ ตลอดจนเป็นวิทยากรในการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการ
- เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในด้านการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมยาของประเทศให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน
- เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำด้านการเงิน การตลาด และการจัดการ ตลอดจนด้านเทคนิคกระบวนการผลิตแก่โรงงานต่าง ๆ ในโครงการชูปชีวิตธุรกิจไทย
- ให้คำแนะนำเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อมแก่บุคลากรของ อบต.

๕. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- เป็นที่ปรึกษาในการปรับปรุงการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือกับประเทศเพื่อนบ้านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้โครงการเร่งด่วนในระยะแรก คือ โครงการความร่วมมือด้านสาธารณสุข กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และโครงการติดตามประเมินผลการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเกษตรป่าไม้ควันตัน จังหวัดบักซาง ของเวียดนาม

๖. ด้านการแพทย์และสาธารณสุข

- เป็นวิทยากรให้คำปรึกษาด้านการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และวิทยากรด้านยาเสพติดในชุมชนบำบัด
- การร่วมออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ตรวจรักษาตามชุมชนต่าง ๆ
- เป็นวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาโรค ร่วมร่าง พรบ.สุขภาพแห่งชาติ

- เป็นอาจารย์บรรยายพิเศษด้านการแพทย์และสาธารณสุขในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ
- เป็นวิทยากรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปสมุนไพร อบรมอาสาสมัครมาเลเรีย และสาธารณสุขพื้นฐาน
- เป็นวิทยากรให้คำแนะนำและเผยแพร่ความรู้สู่ชนอนามัย สาธารณสุขแก่ชมรมหรือชุมชนต่าง ๆ

๗. ด้านกฎหมาย การเมือง การปกครอง

- เป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชากฎหมาย ที่ปรึกษากฎหมาย ระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
- เป็นที่ปรึกษาการพัฒนาชุมชนแบบกระบวนการชุมชน เป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย เป็นกรรมการเลือกตั้งจังหวัด

๘. ด้านศาสนา วัฒนธรรมและจริยธรรม

- เป็นกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมของจังหวัด การอนุรักษ์ซ่อมแซมอาคารและโบราณสถาน
- เป็นวิทยากรเผยแพร่และอบรมธรรมะ ตลอดจนอาจารย์พิเศษสอนวิชาศาสนาและจริยธรรม

๙. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- เป็นที่ปรึกษาเรื่องการพัฒนาและบริหารจัดการกิจการท่าเรือ

ฯลฯ

การดำเนินงานที่ผ่านมาของธนาคารสมองได้มุ่งเน้นการทำงานในลักษณะเครือข่าย การทำงานร่วมกับส่วนราชการ มูลนิธิ และหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ของภาครัฐทั้งในระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ ตลอดจนองค์กรที่ทำงานเชิงอาสาสมัครทางด้านการพัฒนา ทั้งนี้บทบาทที่สำคัญของมูลนิธิอาสาสมัครผู้ซึ่งลงไปปฏิบัติงานแทนหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ หรือปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกับหน่วยงานปกติ แต่เป็นการนำปัญญาความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์จากการทำงานมาช่วยเสริมหรือเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ โดยการเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นที่เลี้ยงให้คำแนะนำ จัดการสานิต ผูกอบรม ติดตามดูงาน ตลอดจนเป็นตัวเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่าง ชุมชนกับองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้มุ่ง “สร้างปัญญา” เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคนไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข เพื่อเป็นกำลังที่สำคัญของชาติต่อไป นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจฐานราก เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนระดับรากหญ้าให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ตามแนวทางของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยไม่หวังผลตอบแทนส่วนตัว

แต่มุ่งถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ เพื่อเป็นการสนองพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถที่ทรงสนพระทัยและให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของพสกนิกรของพระองค์เป็นอย่างมาก ซึ่งถือเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ท่านทรงมีต่อประชาชนชาวไทยอย่างหาที่สุดมิได้

เรียบเรียงโดย จีรพรรณ กาญจนอุดม

⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒

ที่มา : หนังสือเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ๖ รอบ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๗.
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

Citizen Focus ภาครัฐโฉมใหม่

บางครั้งท่านมีความรู้สึกแบบนี้ร่วมด้วยหรือไม่? การไปติดต่อกับราชการเป็นภารกิจที่น่าเบื่อหน่ายที่สุดสำหรับประชาชน จนเป็นที่รู้กันโดยทั่วไป เพราะต้องอดทนรอคอยกับการทำงานที่อืดอาดล่าช้า สีหน้าหยิ่งยโส พุดจาขู่ตะคอก การไปติดต่อกับราชการต้องใช้เวลาอย่างน้อยหนึ่งวันเต็ม ยิ่งถ้าเป็นประชาชนที่ห่างไกลความเจริญ ต้องขึ้นรถลงเรือเข้ามาในเมืองด้วยแล้ว ก็อาจมากกว่า ๒ วันก็ว่าได้

ข้าราชการทำงานแบบเข้าขามเย็นขาม คือนิยามของข้าราชการ และคงปฏิเสธไม่ได้ว่านี่คืออุปสรรคสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศ

แต่ ณ วันนี้ ระบบราชการไทยกำลังพลิกโฉมหน้าใหม่ เพราะเมื่อมองถึงอนาคตอันใกล้และกำลังตามมาติด ๆ ประชาชนทุกคนในประเทศ จึงไม่มีใครกล้าที่จะหยุดอยู่กับที่ ด้วยเหตุนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) จึงจัดตั้งขึ้นมาเพื่อรับภารกิจในการปฏิรูประบบราชการให้ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยมี ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์ เลขาธิการหนุ่มผู้มีความรู้ความสามารถสูง และที่สำคัญที่สุดคือพลังที่มุ่งมั่นต้องการเห็นประเทศไทยก้าวไปข้างหน้า

โฉมหน้าใหม่ของข้าราชการไทยจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร จะยั่งยืนแค่ไหน หน้านี้มีคำตอบค่ะ

เหตุผลสำคัญที่ทำให้ภาคราชการต้องเปลี่ยนแปลงคืออะไร

อย่างที่ทราบกันก็ดีนะคะ เพราะสถานการณ์ของโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ภาคราชการจะอยู่หนึ่งไม่ได้อีกแล้ว และการปรับตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปก็ไม่ทันการณ์ ต้องปรับตัวอย่างก้าวกระโดด วิฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมาบอกให้เราเห็นว่ามันไม่ใช่ภาวะปกติอีกแล้ว ทุกคน ทุกฝ่ายต้องร่วมแรงร่วมใจกัน ต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลง ยอมรับความเจ็บปวดบางเรื่องร่วมกันค่ะ (บางท่าน)

จุดเปลี่ยนสำคัญจะอยู่ที่ตรงไหน

ก็คงต้องตอบว่าอยู่ที่คนและระบบ ซึ่งมันเป็นเรื่องยาก แต่ถึงเวลาแล้วเราต้องทำ ไม่ทำไม่ได้ เราต้องเปลี่ยนจากระบบรัฐไทยที่เป็นอำนาจนิยม เจ้าขุนมูลนายมาเป็นผู้ให้บริการ ต้องเปลี่ยนทัศนคติคนทำงาน ต้องแก้ไขกฎระเบียบที่ทำให้คนของรัฐมีอำนาจ ประชาชนจะทำอะไรต้องมาขออนุญาต ซึ่งในประเทศทางตะวันตกจะไม่ใช่ ตัวอย่างง่าย ๆ และเห็นในต่างประเทศเสมอก็คือ การเสี่ยว การกัลبرد ในสหรัฐอเมริกา สามารถกัลبردและเสี่ยวรถได้ทุกแยก ถ้าจุดไหนจะเกิดอันตรายจึงมีป้ายห้ามไว้ แต่ในประเทศไทยจะห้ามไว้ก่อน แล้วค่อยบอกว่าตรงไหนจะอนุญาต

การทำงานของระบบราชการไทยในอดีต เน้นแต่กระบวนการและกฎระเบียบ ข้าราชการทำงานประจำวันไปตามคำสั่งที่มาจากผู้บังคับบัญชา ไม่ต้องคิดอะไรมาก แต่หน่วยงานก็สร้างอาณาจักรของตนเองขึ้นมา ไม่มีการติดต่อกับประชาชน สิ่งเหล่านี้เองที่เป็นปัญหาเรื้อรังที่ต้องรื้อทั้งระบบในการปฏิรูประบบราชการคือการวางเป้าหมายที่ชัดเจน และเป้าหมายสำคัญก็คือประโยชน์สุขของประชาชน

ดังนั้นต้องเปลี่ยนวิธีการบริหารราชการใหม่ ต้องคิดในเชิงยุทธศาสตร์ เพราะมีเป้าหมายชัดเจนแล้ว ก็ต้องวัดผลได้ ข้าราชการต้องทำงานเชิงรุกโดยนำเอาแนวทางของการบริหารจัดการแบบธุรกิจมาใช้ ธุรกิจเน้นที่ลูกค้า ราชการต้องเน้นที่ประชาชน ต้องเรียนรู้ว่าความต้องการของประชาชนคืออะไร ซึ่งเมื่อก่อนข้าราชการไม่เคยสนใจ ทำตามคำสั่งเบื้องบนก็พอแล้ว แต่ตอนนี้ไม่ใช่ ต้องเก็บข้อมูลประชาชน เพื่อเรียนรู้ความต้องการ และตอบสนองให้ได้ ต้องทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งคุ้มค่าของเงินด้วย

ขั้นตอนในการดำเนินการเป็นอย่างไรบ้าง

แผนงานในช่วง ๕ ปีแรกคือ ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จะประกอบด้วย ๔ ประเด็นหลัก ๆ คือ

๑. พัฒนาคุณภาพการให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่การสร้างความเข้าใจว่า คุณภาพการให้บริการคืออะไรจากความคาดหวังของประชาชนในฐานะผู้รับบริการ เช่น ความรวดเร็ว อธิบายดี โปร่งใส ขั้นตอนแรกก็คงต้องลดขั้นตอนและปรับปรุงกระบวนการทำงาน ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานทำตรงนี้ได้แล้ว ต่อไปก็ต้องนำเอาหลักการของ CRM หรือ Customer Relationship Management มาใช้ด้วย เพราะการทำงานเราเน้นที่ประชาชน ข้าราชการต้องดูแลประชาชนให้เกิดความพอใจสูงสุด ฉะนั้นการทำงานต้องไม่หยุดนิ่ง เพราะความพอใจของคนไม่สิ้นสุด ข้าราชการต้องเรียนรู้ และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

๒. ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจ บริหารให้เกิดความสมดุลระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม ภาคราชการต้องปรับตัวให้เหมาะสม ปรับบทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุน ไม่ใช่ทำเองทุกอย่าง

๓. พัฒนาขีดสมรรถนะของภาคราชการ โดยนำหลักการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ สร้างดัชนีชี้วัด ให้รางวัลตามผลงาน ซึ่งเริ่มจากข้าราชการระดับสูงก่อน เช่น ผู้ว่า CEO ปลัดกระทรวง ให้เข้ามาเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเข้าสู่กระบวนการใหม่ ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่เราเริ่มหันมาให้ความสนใจกับแนวทางการบริหารรางวัลคุณภาพแห่งชาติ หรือ TQA เพราะคิดว่าการมุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์อย่างเดียวไม่พอ ต้องพิจารณาถึงปัจจัยที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนด้วย ซึ่งในแนวทางของ TQA ทั้ง ๗ ข้อครอบคลุมทุกด้าน

๔. เปิดระบบราชการสู่กระบวนการประชาธิปไตย เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะพลเมือง ทำให้ราชการเป็นระบบเปิด ซึ่งทุกคนต้องเรียนรู้และปรับตัว ประชาชนในฐานะเจ้าของประเทศต้องได้รับสิทธิในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานของภาครัฐได้ตลอดเวลา

ข้าราชการต้องทำงานเชิงรุกโดยนำเอาแนวทางของการบริหารจัดการแบบธุรกิจมาใช้

หลังจากแผน ๕ ปี จะเป็นการสร้างข้าราชการรุ่นใหม่ไฟแรงมาสู่ระบบราชการมากขึ้น ซึ่งได้นำรูปแบบจากประเทศฝรั่งเศสเข้ามา เป็นลักษณะเหมือนโรงเรียนผลิตผู้นำเข้าสู่ระบบราชการ เป็นการเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์สูง ฉะนั้นหลักสูตรนี้จึงต้องสรรหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถและ

ประสบการณ์สูงมาเป็นพิเศษ สอนงาน ถ่ายทอดวิชาให้คนรุ่นใหม่ ซึ่งเราจะส่งคนเหล่านี้ไปทำงานร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่คัดเลือกมาจริง ๆ อาจเป็นผู้ว่า CEO หรือท่านทูต CEO ที่เก่ง ๆ ไปเรียนรู้ว่ากรณีมีการประท้วงจะแก้ไขปัญหาอย่างไร การเจรจาการค้าจะอย่างไร ไม่ใช่เรียนรู้ทฤษฎี แต่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง อีกประการหนึ่งคือ เรามีข้าราชการที่มีความสามารถมีประสบการณ์ที่กำลังเกษียณอายุจำนวนมาก ทำอย่างไรจะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของท่านเหล่านี้ไว้ให้ข้าราชการรุ่นหลังได้

เหมือนการจัดการความรู้ในวงการราชการ

จะเห็นว่า เป็นวิธีการเรียนรู้แบบก้าวกระโดด ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ก็เราเปิดประเทศก็เช่นเดียวกัน ในสมัยนั้นไม่มีผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ที่จะมาพัฒนาประเทศให้เท่าเทียมชาติตะวันตก ท่านก็ส่งลูกหลานของท่านไปเรียน แต่จบมาไม่ทันก็ต้องหาทีมเฉพาะกิจ โดยว่าจ้างชาวต่างชาติมาทำงานในระบบราชการระยะหนึ่ง เพื่อถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ จัดโครงสร้างใหม่ เพราะเตรียมคนไม่ทันกับการขับเคลื่อนประเทศ พอคนของท่านกลับมา มีคนไทยได้รับการศึกษามากขึ้น ก็ค่อย ๆ ถอนคนต่างชาติออกไป

ปัญหาอุปสรรคสำคัญคืออะไร

ทัศนคติการปรับทัศนคติของข้าราชการเป็นเรื่องสำคัญและต้องใช้เวลา จากความเชื่อเดิม ๆ ที่ว่าข้าราชการเป็นเจ้าของคน ต้องมาเป็นผู้ให้บริการ มันเป็น New Paradigm คงต้องเน้นที่การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม องค์การในการทำงาน ฉะนั้นต้องสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เชิงลบคือต้องมีกฎระเบียบ การสร้างดัชนีชี้วัด การประเมินผลงานเชิงบวกคือมาตรการจูงใจ การให้รางวัล ต้องทำควบคู่กันไป ระบบการบังคับบัญชาที่เป็นอุปสรรคที่ต้องแก้ไข ต้องยกเลิกระบบซีให้หมด การมีระดับชั้นการบังคับบัญชาเป็นเรื่องยากที่จะเห็นการบริหารแบบแนวราบ ซึ่งมีความคล่องตัวกว่า ทางสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ต้องเปลี่ยนระบบราชการใหม่ให้เป็น Broad Banding ต้องแก้ไขกฎหมายข้าราชการพลเรือน เพราะข้าราชการยังยึดติดกับระบบซีอยู่

การดำเนินการในปัจจุบันไปถึงขั้นตอนใด

ขณะนี้เริ่มกำหนดตัวชี้วัดระดับองค์การ แล้วค่อยไปสู่ระดับบุคคล ซึ่งอยู่ระหว่างการทำโครงการนำร่องในระดับผู้ว่า CEO ที่จังหวัดปทุมธานี จากเป้าหมายจังหวัด มาสู่เป้าหมายด้านอุตสาหกรรม และการเกษตร และได้ให้ท่านผู้ว่า CEO หรือรองอธิบดีท่านใดท่านหนึ่งรับหน้าที่บริหารการเปลี่ยนแปลง ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในเป็น Chief Change Officer สำหรับในแต่ละกระทรวงก็ให้จัดทำพิมพ์เขียวเพื่อการเปลี่ยนแปลง หลังจากกำหนดยุทธศาสตร์ทั้งกระทรวงและจังหวัดแล้ว จึงนำมาเปลี่ยนรายละเอียดภายใน เช่นการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การบริหารกระบวนการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และดำเนินการติดตามประเมินผล

ช่วงนี้ถือได้ว่าเป็นช่วงที่โค้งที่สำคัญมาก เพราะพลังเก่ายังมีอยู่ แม้ว่าจากการวิจัย ที่ผ่านมามองเห็นว่าข้าราชการเริ่มรับรู้ มีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น แต่ระบบเก่า ๆ ยังเป็นตัวเหนี่ยวรั้งพอสมควร

ต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องให้เกิดแรงผลึกมากกว่าแรงยึดเหนี่ยวของระบบเก่า ๆ ต้องแก้ไขหลาย ๆ เรื่องไปพร้อมกัน ระบบราชการดั้งเดิมมักมีมาตรฐานเดียว เช่น ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง ก็ใช้เหมือนกันหมด ไม่ว่าจะเป็นที่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดสุรินทร์ โด่เกี้ยว วอชิงตัน ดีซี ซึ่งในความเป็นจริงมันไม่ใช่ ต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับใช้ให้เหมาะสม ไม่มีสิ่งใดเป็นสูตรสำเร็จและสามารถใช้ได้ทุกที่ทุกสถานการณ์ และ “เส้นทางนี้ยังอีกไกล” จะยังยืนแค่นั้นอยู่ที่ประชาชนด้วย ต้องเข้ามามีส่วนร่วม ให้การสนับสนุน ส่งสัญญาณออกมาว่าต้องการให้ข้าราชการตอบสนองความต้องการอย่างไร ระบบการเมืองจะไม่มีอิทธิพลอะไรเลย ถ้าประชาสังคมมีความเข้มแข็ง คำนี้ถึงสิทธิของความเป็นพลเมือง เป็นเจ้าของประเทศ

ดังนั้น การปฏิรูประบบราชการมีเป้าหมายสำคัญประการหนึ่ง เพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และสามารถให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช ๒๕๔๖ ว่าด้วยการกำหนดขอบเขต แบบแผน วิธีปฏิบัติราชการ เพื่อให้การบริหารราชการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งในหมวดที่ ๒ ว่าด้วยการบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน โดยถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางในการได้รับบริการจากรัฐ โดยได้บัญญัติความหมายของการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนไว้ในมาตรา ๗ ว่าเป็นการปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมาย ๓ ประการคือ

๑. ให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน
๒. ความสงบและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม
๓. ประโยชน์สูงสุดของประเทศ

สำหรับแนวทางการดำเนินการนั้นได้กำหนดไว้ในมาตรา ๕ ดังนี้

๑. การกำหนดในภารกิจแต่ละเรื่อง รัฐและส่วนราชการมีหน้าที่ต้องกำหนดให้อยู่ในกรอบที่สัวิตฤประสงค์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้เกิดประโยชน์สูงสุดของประเทศ ความสงบและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม ความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนโดยทั่วไป สอดคล้องกับนโยบายแห่งรัฐ และนโยบายของคณะรัฐมนตรี

๒. ต้องจัดวางระบบเพื่อให้มีการปฏิบัติราชการเป็นไปโดยมีความซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบได้ และมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในภาพรวม

๓. ก่อนเริ่มดำเนินการในภารกิจใด ต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ผลดีและผลเสียให้ครบถ้วนทุกด้าน มีการวางกลไกการทำงานอย่างชัดเจนทุกขั้นตอนและโปร่งใส ในกรณีที่มีผลกระทบต่อประชาชน ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือมีการชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชน ให้ได้ทราบถึงประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับจากภารกิจนั้น

๔. เมื่ออยู่ในระหว่างการดำเนินการตามภารกิจใด ต้องรับฟังความคิดเห็นและสำรวจความพึงพอใจของสังคมโดยรวม เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมอยู่เสมอ

๕. ในกรณีที่พบปัญหาอุปสรรค ต้องจัดให้มีการแก้ไขปัญหาโดยเร็วและถ้าเป็นปัญหาจากส่วนราชการอื่นต้องแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแก้ไขโดยเร็ว

สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ก่อตั้งขึ้นในรัฐบาลของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นหน่วยงานกลางสำหรับภารกิจ การพัฒนาระบบราชการ เพื่อให้ส่วนราชการมีแนวทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล นำไปสู่การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และการพัฒนาคุณภาพการบริการประชาชนที่ดีขึ้น โดยได้นำเอา หลักการบริหารจัดการเชิงสมัยใหม่มาใช้ โดยเฉพาะแนวทางของ The Malcolm Baldrige National Quality Award หรือเป็นที่รู้จักกันในประเทศไทยในชื่อรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) เพื่อกำหนดรูปแบบ การบริหารราชการให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ โดยมีการพัฒนาเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพ การบริหารจัดการภาครัฐ การฝึกอบรม สัมมนา จัดทำคู่มือ ฯลฯ ซึ่งโครงการนี้ได้เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นต้นมา

เรียบเรียงโดย ปิยะวรรณ ปานโต

ที่มา : Productivity World

สารานุกรม

ภาษาราชการใช้อย่างไร

ในวงราชการ คงมีบางคนได้อ่านผู้บริหารเปรยว่า ข้าราชการสมัยนี้ร่างหนังสือราชการไม่เป็นสาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการรุ่นหลังไม่ค่อยได้ฝึกเขียนหรือไม่ก็อาจมองข้ามความสำคัญในส่วนนี้ไป หรืออาจจะร่างหนังสือราชการไม่เป็นเพราะไม่รู้วิธีการจับประเด็น หรือการเลือกใช้คำพูดที่ถูกต้องเหมาะสม ตัวอย่างเช่น คำว่า “อนุเคราะห์” “อนุญาต” “อนุมัติ” ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ทางราชการ บางคนอาจไม่ทราบว่าจะใช้คำทั้ง ๓ คำในโอกาสไหน อย่างไร

การเขียนหนังสือราชการให้ได้ดีนั้น นอกจากรู้จักเลือกใช้คำให้ถูกต้องเหมาะสมแล้ว ยังต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น ก่อนอื่นผู้ร่างหนังสือราชการจะต้องศึกษาให้รู้และเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในเรื่องที่จะเขียน และจับประเด็นที่เป็นเหตุและความมุ่งหมายที่จะเขียนหรือร่างหนังสือนั้น ๆ ก่อนว่า เขียนเพื่ออะไร เพื่อจับประเด็นเหตุและความมุ่งหมายได้แล้วจึงวางเค้าโครงไว้ในใจ แล้วจัดลำดับเรื่องให้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันแล้วจึงลงมือเขียน

การร่างหรือเขียนหนังสือราชการหรือบันทึกข้อความที่ดี วรรคแรกต้องเริ่มใจความที่เป็นเหตุก่อนตามด้วยวรรคที่สองจะเป็นข้อความที่เป็นผล คือ คำขอ คำสั่ง คำอนุมัติ หรือข้อตกลง กรณีที่มีหลายข้อควรแยกเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน เพื่อให้เข้าใจง่าย ข้อความใดที่ต้องอ้าง กฎ ระเบียบ คำสั่ง ควรระบุสาระสำคัญให้ชัดเจน พอที่ผู้รับจะสืบค้นได้ง่าย การลงท้ายหนังสือต้องลงท้ายให้ชัดเจน เพื่อแสดง คำขอ คำสั่ง คำอนุมัติ หรือข้อตกลง

คำขอ คำสั่ง คำอนุมัติ หรือข้อตกลง ที่ใช้ในการลงท้ายหนังสือราชการมีคำว่า “อนุญาต” “อนุมัติ” “อนุเคราะห์” คำทั้ง ๓ คำเหล่านี้มีใช้แตกต่างกัน คำว่า “อนุญาต” หมายถึง ยินยอม, ยอมให้ หรือตกลง ใช้ในกรณีที่มิมีกฎข้อบังคับอย่างชัดเจนอยู่แล้ว เช่น การอนุญาตการลาไม่ว่าจะลาป่วย หรือลาพักผ่อน ผู้ยื่นใบลาจะเขียนใจความถึงเหตุผลของการลา เสนอผู้มีอำนาจในการอนุญาต แล้วจะลงท้ายด้วยคำว่า จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาต

ในทางสังคมแม้จะไม่มีกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับใด ๆ ก็ตาม แต่จะมีแบบแผนซึ่งเป็นมารยาททางสังคมควบคุม เช่น การขออนุญาตเข้าไปในห้องซึ่งตนเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของห้องก่อนจึงจะเข้าไปได้

ดังนั้น สรุปคำว่า “อนุญาต” จะใช้เมื่อมีกฎ ข้อบังคับ หรือแบบแผนทางมารยาท

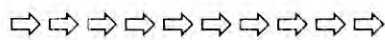
สำหรับคำว่า “อนุมัติ” หมายถึง เห็นชอบตามระเบียบที่กำหนดไว้ใช้ในกรณีที่ขอความเห็นชอบในเรื่องใหม่ หรือเรื่องที่ยังสงสัยไม่แน่ใจว่าจะปฏิบัติถูกต้องหรือไม่ ในทางราชการมักจะเป็นเรื่องผู้น้อยขอความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชา โดยผู้น้อยจะเสนอขอต่อผู้บังคับบัญชาและลงท้ายในการอนุมัติว่า จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุมัติ

ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นด้วยตามข้อความที่เสนอ ผู้บังคับบัญชาจะอนุมัติตามที่เสนอขอ เช่น กรณีขออนุมัติการใช้เงินงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นต้น

และคำว่า “อนุเคราะห์” หมายถึง เอื้อเฟื้อช่วยเหลือ ใช้ในกรณีที่หน่วยงานหรือบุคคลขอความช่วยเหลือ ขอร้อง ในเรื่องที่ต้องความร่วมมือ ขอยืม ทั้งบุคคลและสิ่งของ เช่น การขอยืมตัวข้าราชการ มาร่วมทำงานในหน่วยงาน หรือการขอเอกสารเพื่อใช้ประโยชน์ทางราชการ หรือขอยืมอุปกรณ์เพื่อใช้ในการทำงานช่วงเวลาสั้น ๆ ผู้ขอจะต้องอ้างเหตุผลความจำเป็นและลงท้ายด้วยการเขียนขอความอนุเคราะห์หรือขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ การลงท้ายในหนังสือจะลงท้ายว่า จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ หรือขอขอบคุณในความอนุเคราะห์

ในการร่างหนังสือราชการหรือการเขียนหนังสือราชการ นอกจากผู้ร่างจะต้องมีความรู้เรื่องการใช้คำแล้ว ผู้ร่างจะต้องมีหลักซึ่งเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้ร่างหนังสือราชการได้ดีและถูกต้อง ดังหลักการที่นายประวิณ ณ นคร อดีตเลขาธิการข้าราชการพลเรือน ได้กล่าวไว้ว่า “ความถูกต้องทั้งหลักภาษา การใช้ภาษา และความนิยม การเขียนได้สาระสมบูรณ์ และสั้นกระชับความ มีความชัดเจน กระชับรัดกุม ไม่เยิ่นเย้อ ลำดับความได้ดี แต่ละวรรคเป็นเอกภาพ มีความกลมกลืนสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง เนื้อความคงเส้นคงวา ตรงประเด็น โดยเน้นจุดที่ต้องการ ใช้ถ้อยคำสุภาพ สำนวนภาษาสละสลวย”

เรียบเรียงโดย : จิรพรรณ กาญจนอุดม

ที่มา : ภาษาไทยวันนี้ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

เปิดโลกกว้างด้วยศัพท์วิจัย

ขอแนะนำคำว่า สถิติ และความหมายของคำว่าสถิติกันนะคะในฉบับนี้

“สถิติ หรือ **Statistics** มีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า “Status” ซึ่งในระยะต้นของการใช้สถิตินั้น ใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการบริหารของรัฐ เช่น การทำสำมะโนประชากร การรวบรวมจำนวนคนเกิด คนตาย จำนวนประชากรและทรัพย์สินต่าง ๆ ในแต่ละปี “สถิติ” นั้นอาจมีความหมายได้ ๒ ประการ คือ

๑. หมายถึง จำนวนหรือค่าที่คำนวณได้จากข้อมูลที่มีอยู่ เช่น สถิติของบ้านเรือนที่ได้รับ ความเสียหายจากภาวะน้ำท่วมในเขตกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ สถิติของจำนวนนิสิตปริญญาโทภาค วิชาการศึกษาศาสตรมหาวิทาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๘ - ๒๕๓๕

๒. หมายถึง ระเบียบวิธีการทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล การนำเสนอ ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมายข้อมูล

ชนิดของสถิติ

สถิติแบ่งได้เป็นสองประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. **พรรณนาสถิติ (Descriptive Statistics)** เป็นสถิติที่มุ่งจะศึกษา และอธิบายลักษณะต่าง ๆ ของกลุ่มประชากรเป้าหมาย โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากทุก ๆ หน่วย หรือสมาชิกของประชากรเป้าหมาย และทำการสรุป และแปลความหมายของข้อมูลเฉพาะภายในกลุ่มของประชากรเป้าหมายเท่านั้น โดยไม่สนใจที่จะสรุปอ้างอิงไปยังกลุ่มอื่น

๒. **อนุมานสถิติ (Inferential Statistics)** เป็นสถิติที่มุ่งศึกษา และอธิบายลักษณะต่าง ๆ ของกลุ่มประชากรเป้าหมาย โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มประชากร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลไปสู่กลุ่มประชากรเป้าหมาย โดยใช้วิธีการประมาณค่า (Estimation) หรือการทดสอบสมมุติฐาน (Testing hypothesis) อนุมานสถิติที่ใช้ในการวิจัยนั้น จัดได้เป็น ๒ ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

๒.๑ **สถิติพาราเมตริก (Parametric Statistics)** คือ อนุมานสถิติในลักษณะที่เมื่อมีการอ้างอิงค่าสถิติ ซึ่งเป็นค่าที่คำนวณได้จากกลุ่มตัวอย่างกลับไปสู่ค่าพารามิเตอร์ ซึ่งเป็นค่าของกลุ่มประชากรนั้น จะมีการกำหนดลักษณะเฉพาะของค่าพารามิเตอร์ และการแจกแจงของกลุ่มประชากรที่สุ่มกลุ่มตัวอย่างมา เช่น การทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร ๒ กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันโดยใช้ Pooled variance t-test นั้นมีการกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าพารามิเตอร์ และการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ความแปรปรวนของกลุ่มประชากรทุกกลุ่มต้องเท่ากัน และข้อมูล

แต่แต่ละตัวมีความเป็นอิสระต่อกันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม นอกจากนั้นข้อมูลที่จะใช้สถิติพาราเมตริกในการคำนวณได้นั้น อย่างน้อยต้องเป็นข้อมูลชนิดอันตรภาค (Interval data) ข้อสรุปที่ได้จากการทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติพาราเมตริกจะถูกต้อง และมีความแม่นยำมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของค่าพารามิเตอร์และแจกแจงของกลุ่มประชากรว่าลักษณะเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นหรือไม่

๒.๒ สถิตินอนพาราเมตริก (Nonparametric Statistics) คือ อนุমানสถิติในลักษณะที่เมื่อมีการอ้างอิงค่าสถิติ ซึ่งเป็นค่าที่คำนวณได้จากกลุ่มตัวอย่างกลับไปสู่ค่าพารามิเตอร์ ซึ่งเป็นค่าของกลุ่มประชากรนั้น จะไม่มีการกำหนดลักษณะเฉพาะของค่าพารามิเตอร์ และการแจกแจงกลุ่มประชากรของข้อมูลที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างมา เช่น การทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร ๒ กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้สถิติเบื้องต้นที่กำหนดไว้ในสถิตินอนพาราเมตริก คือ ความเป็นอิสระของข้อมูลแต่ละตัวทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม และจะไม่คำนึงถึงลักษณะการแจกแจงของกลุ่มประชากรว่าเป็นโค้งปกติหรือไม่ นอกจากนั้นสถิตินอนพาราเมตริกยังสามารถใช้วิเคราะห์ข้อมูลชนิดนามบัญญัติ (Nominal data) และข้อมูลชนิดเรียงลำดับ (Ordinal data) ได้อีกด้วย ดังนั้น สถิตินอนพาราเมตริกนั้น คือ ทางเลือกอีกทางหนึ่งในการทดสอบสมมุติฐานในกรณีที่ข้อมูลไม่ได้เป็นไปตามลักษณะ ข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติพาราเมตริก หรือข้อมูลนั้นไม่ใช่ข้อมูลอันตรภาค (Interval data) หรือข้อมูลอัตราส่วน (Ratio data)

หมายเหตุ : ถ้าลักษณะของค่าพารามิเตอร์และการแจกแจงของกลุ่มประชากรเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นทุกประการ สถิติพาราเมตริกจะมีประสิทธิภาพในการทดสอบมากกว่าสถิตินอนพาราเมตริก

ค่าสถิติ (Statistic)

ค่าสถิติ คือ ค่าหรือลักษณะที่รวบรวมหรือคำนวณได้ จากกลุ่มตัวอย่าง ค่าสถิติไม่ใช่ค่าคงที่ แต่เป็นตัวแปร (Random variable) เนื่องจากค่าสถิตินั้นจะมีค่าเปลี่ยนไปจากกลุ่มตัวอย่างหนึ่งไปยังอีกกลุ่มตัวอย่างหนึ่ง ซึ่งบางครั้งอาจจะมีค่าซ้ำกันก็ได้ แต่ไม่เสมอไปถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างเหล่านั้นจะมาจากกลุ่มประชากรเดียวกันก็ตาม

ชนิดของข้อมูล

การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำการวิจัยนั้น ผู้วิเคราะห์ข้อมูลหรือผู้วิจัยควรจะรู้จักชนิดของข้อมูล เนื่องจากสถิติบางอย่างไม่สามารถใช้กับข้อมูลทุกชนิดได้ ในการแบ่งชนิดของข้อมูลโดยแบ่งตามมาตราการวัด (Scale of measurement) แบ่งได้เป็น ๔ ชนิด ดังนี้

๑. **ข้อมูลนามบัญญัติ (Nominal data)** คือข้อมูลที่ได้จากการวัด โดยใช้มาตรานามบัญญัติ (Nominal scale) ซึ่งการวัดแบบมาตรานามบัญญัตินั้น เป็นการวัดที่จำแนกสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นกลุ่ม หรือประเภท โดยการกำหนด ชื่อ หรือ ตัวเลขให้แก่แต่ละกลุ่ม เพื่อให้แยกกลุ่มต่าง ๆ ออกจากกัน ดังนั้นข้อมูลนามบัญญัติจึงเป็นข้อมูลที่มีลักษณะจำแนกกลุ่ม หรือประเภทเท่านั้น ซึ่งตัวเลขหรือค่าต่าง ๆ

ที่กำหนดให้นั้น นำมา บวก ลบ คูณ ทหาร กันไม่ได้ ตัวอย่างของข้อมูลนามบัญญัติ ได้แก่ เพศ ซึ่งแบ่งเป็นสองกลุ่ม ชายและหญิง ชนิดของโรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนสาธิต ฯลฯ

๒. **ข้อมูลเรียงลำดับ (Ordinal data)** คือข้อมูลที่ได้จากการวัดโดยใช้มาตราเรียงอันดับ (Ordinal scale) ซึ่งเป็นการวัดโดยการกำหนดอันดับให้แก่สิ่งต่าง ๆ ดังนั้นข้อมูลเรียงลำดับ จึงเป็นข้อมูลที่มีลักษณะนอกจากจะจำแนกกลุ่ม หรือประเภทแล้วยังสามารถเรียงลำดับได้ด้วย ตัวอย่างของข้อมูลเรียงลำดับ ได้แก่ ผลการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัย ที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ อื่น ๆ ระดับความคิดเห็น เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยเฉย ๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตำแหน่งทางวิชาการ ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และอาจารย์ เป็นต้น

๓. **ข้อมูลอันตรภาค (Interval data)** คือ ข้อมูลที่ได้จากการวัดโดยใช้มาตราอันตรภาค (Interval scale) ซึ่งเป็นการวัดโดยการแบ่งค่าของตัวแปรที่ต้องการศึกษาออกเป็นช่วง ๆ โดยแต่ละช่วงนั้นมีขนาดเท่ากัน ดังนั้นข้อมูลอันตรภาคจึงเป็นข้อมูลที่มีลักษณะจำแนกกลุ่มเรียงลำดับความมากน้อย และช่วงของความแตกต่างแต่ละช่วงเท่ากัน แต่ศูนย์ของข้อมูลประเภทนี้ไม่ใช่ศูนย์แท้ เป็นศูนย์สมมุติ เช่น นิสิตสอบได้คะแนนศูนย์ ไม่ได้หมายความว่าเขาไม่ได้มีความรู้ในวิชานั้นเลย ตัวอย่างของข้อมูลอันตรภาคได้แก่ คะแนนสอบ ปีปฏิทิน อุณหภูมิ ฟาเรนไฮท์ หรือ เซลเซียส เจตคติ เป็นต้น

๔. **ข้อมูลอัตราส่วน (Ratio data)** คือ ข้อมูลที่ได้จากการวัดโดยใช้มาตราอัตราส่วน (Ratio scale) ซึ่งเป็นการวัดที่แบ่งช่วงตัวแปร เหมือนกับการวัดมาตราอันตรภาคแต่มาตราอัตราส่วนนี้มีศูนย์แท้ ค่าศูนย์ในอัตราส่วนนี้หมายถึงไม่มีอะไรเลย ดังนั้นข้อมูลอัตราส่วนจึงเป็นข้อมูลที่มีลักษณะจำแนกกลุ่ม เรียงลำดับความมากน้อย ช่วงของความแตกต่างแต่ละช่วงเท่ากัน และมีศูนย์แท้ ข้อมูลประเภทนี้สามารถเปรียบเทียบในเชิงอัตราส่วนได้ เช่น พี่อายุ ๒๐ ปี น้องอายุ ๑๐ ปี ดังนั้น พี่มีอายุเป็น ๒ เท่าของน้อง ตัวอย่างของข้อมูลอัตราส่วน ได้แก่ ระยะทาง เวลา น้ำหนัก ส่วนสูง เป็นต้น

สรุปลักษณะและตัวอย่างของชนิดของข้อมูล

ชนิด	ลักษณะ	ตัวอย่าง
ข้อมูลอัตราส่วน	ค่าตัวเลขแทนจำนวนที่ช่วงของความแตกต่างเท่า ๆ กัน ในแต่ละช่วง มีศูนย์แท้ ข้อมูลสามารถเปรียบเทียบกันได้ในรูปแบบของอัตราส่วนและร้อยละ	ระยะทาง เวลา น้ำหนัก อายุ ส่วนสูง
ข้อมูลอันดับ	ค่าตัวเลขแทนจำนวนที่ช่วงความแตกต่างเท่า ๆ กัน ในแต่ละช่วง แต่ไม่มีศูนย์แท้ ข้อมูลสามารถเปรียบเทียบกันได้	คะแนน ปีปฏิทิน อุณหภูมิ ฟาเรนไฮต์ หรือเซลเซียส
ข้อมูลเรียงลำดับ	ค่าตัวเลขเรียงอันดับความหมายน้อยได้	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ ตำแหน่งเงินเดือน ตำแหน่งทางวิชาการ ระดับความคิดเห็น
ข้อมูลนามบัญญัติ	ค่าตัวเลขบ่งลักษณะจำแนกประเภทไม่ได้แสดงให้เห็นถึงปริมาณความมากน้อย	เพศ เชื้อชาติ ภาควิชา คณะ ฯลฯ

เรียบเรียงโดย พจนา อภิรามนตร์

⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒

อ้างอิง :

บุญเรียง ขจรศิลป์, สถิติเพื่อการวิจัย. พิชญาเพชรสการพิมพ์, ๒๕๓๖, หน้า ๑ - ๕.

แฉดววงนักวิจัย

มุ่มแฉดววงนักวิจัยของเอกสอรช่าวสอรช ฉบบนี้ ขอแนะนำคนเด่นคนดั่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถโดยเฉพาด้านวิชาการในหลกหลายสาขา และจากประสบการณ้ในการทำงานของท่านเป็นที่ยอมรับ และที่สำคัญท่านได้รับมอบหมายภารกิจสำคัญของผู้นำระดับประเทศ ในการจัดการเรื่งของการพัฒนาระบบราชการไทย โดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน ให้สามารถทันกับการพัฒนาไปข้างหน้า ขอแนะนำท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

ประวัติการศึกษา

- ๒๕๒๔ รัฎศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) สาขารัฐประศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๒๕๒๖ M.A.P.A. สาขาบริหารการพัฒนา Pi Alpha Alpha (National Honor Society For Public Affairs and Administration) Northern Illinois University สหรัฐอเมริกา
- ๒๕๓๐ Ph.D. สาขาการวิเคราะห์นโยบาย การบริหารรัฐกิจ และการเมืองเปรียบเทียบ Gerald S. Maryanov Fellow, Northern Illinois University สหรัฐอเมริกา

ประสบการณ์การทำงาน

- อาจารย์ ระดับ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๑)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๒)
- รองศาสตราจารย์ ระดับ ๘ (พ.ศ. ๒๕๓๙)
- รองศาสตราจารย์ ระดับ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๐)

หนังสือ บทความ และเอกสารทางวิชาการ

- “ริเ็นจึเนียรัง : มิติใหม่ของการบริหาร” เอกสารวิชาการของสถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ, ๒๕๓๗.
- “ยุทธศาสตร์การปฏิรูประบบราชการไทยสู่ปี ๒๐๐๐” เอกสารวิชาการของสถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ, ๒๕๓๘.
- ยกเครื่องรัฐบาล : กรณีศึกษาการสร้างสรรค์รัฐบาลใหม่ของสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.
- การปรับเปลี่ยนและสร้างใหม่ เอกสารชุดคู่มือเทคนิควิธีการส่งเสริมประสิทธิภาพในส่วนราชการ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กองกลาง, สำนักงาน ก.พ., ๒๕๔๑.

- “Strategic Public Management : Case Study of Thailand’s Office of the Board of Investment, Journal of Political and Military Sociology, ๒๖, No.๑ (๑๙๙๘),pp. ๑๒๑ - ๑๓๕.
- เอกสารสมุดปกขาว ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน กรุงเทพฯ : เลิศชัยการพิมพ์, ๒๕๔๓. เป็นต้น

งานวิจัยและที่ปรึกษา

- ๒๕๓๒
- โครงการจัดทำแผนกลยุทธ์ กรมวิเทศสหการ
  - โครงการจัดทำแผนทิศทาง กรมประชาสัมพันธ์
- ๒๕๓๓ - ๒๕๓๔
- โครงการจัดทำแผนทิศทางและแผนปฏิบัติการ กรมโยธาธิการ
- ๒๕๓๓ - ๒๕๓๕
- โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงาน การรถไฟแห่งประเทศไทย
- ๒๕๓๓
- โครงการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร สำนักงานประมาณ
- ๒๕๓๔
- โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบบริหารงานพัฒนาชนบท สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
  - โครงการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดยุทธศาสตร์ กระทรวงมหาดไทย
- ๒๕๓๔ - ๒๕๓๕
- โครงการวางระบบการบริหารงานของสำนักผังเมืองจังหวัด สำนักผังเมือง
- ๒๕๓๕
- โครงการจัดทำแผนทิศทาง กรมราชทัณฑ์
  - โครงการปรับปรุงโครงสร้างองค์การ กรมบัญชีกลาง
  - โครงการจัดทำแผนกลยุทธ์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
  - โครงการจัดทำแผนทิศทาง กรมทรัพยากรธรณี
- ๒๕๓๕ - ๒๕๓๖
- โครงการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
  - โครงการปรับปรุงโครงสร้างองค์การ กรมสรรพากร
  - โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงองค์การสุรา กรมสรรพสามิต
- ๒๕๓๖
- Study on Options for Supporting Institutional Structures Related to Highland - Development, Thai - German Highland Development Program (GTZ)
- ๒๕๓๗
- โครงการจัดวางแผนยุทธศาสตร์ กระทรวงมหาดไทย
  - โครงการปรับปรุงระบบและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด กระทรวงมหาดไทย
- ๒๕๓๘ - ๒๕๓๙
- โครงการให้คำปรึกษาเพื่อแผนพัฒนากลยุทธ์ โรงงานยาสูบ
- ๒๕๓๙ - ๒๕๔๐
- โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพในส่วนราชการ สำนักงาน ก.พ.
  - โครงการประเมินผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาตำบล สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- ๒๕๕๑ - โครงการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อการปฏิรูปสังคมของธนาคารเพื่อการ
พัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ในส่วนของการปรับปรุงกระบวนการวางแผนและพัฒนาขีด
สมรรถนะ
ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- โครงการเสริมสร้างศักยภาพและกลยุทธ์ในการจัดการปัญหาความยากจน Thai -
UNCAP และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- โครงการประเมินผลการดำเนินงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย
- ๒๕๕๒ - โครงการพัฒนาทรัพยากรบุคคล สำนักงาน ก.พ.
- โครงการวิจัยเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- ๒๕๕๓ - โครงการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน สกว.
- ๒๕๕๕ - โครงการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริหารราชการในต่างประเทศแบบบูรณาการ สกว.

จากประสบการณ์และผลงานของท่านเป็นที่ประจักษ์แล้วน่าจะว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้
ความสามารถ และผลงานของท่านก็ได้ถูกนำมาใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย และกำลังเดินทางอย่าง
ต่อเนื่อง โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปฏิรูประบบของราชการไทย และในฐานะที่เป็นข้าราชการทุกคนจึงต้อง
พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตนะคะ

เรียบเรียงโดย ปิยะวรรณ ปานโต

⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒

ปิดท้ายวิจัย

ท่านผู้อ่านคะ ก็มาถึงช่วงปิดท้ายวิจัย เมื่อเริ่มต้นของเดือนนี้ เรากล่าวถึง “วันแม่แห่งชาติ” ไว้ตอนต้น ดังนั้น ตอนท้ายนี้ จึงขอกล่าวถึงความหมายของคำว่า “แม่” ปิดท้ายนะคะ เพราะคำ ๆ นี้มีค่าและความหมายสูงสุดในหัวใจของพวกเราทุกคน เพราะแม่คือผู้ให้กำเนิด และเฝ้าหนุนอ้อมบอประเลี้ยงดูพวกเราทุกคนมา นับตั้งแต่ลืมตาดูโลก จนกระทั่งเติบโตใหญ่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ ซึ่งพระคุณดังกล่าวนั้นยากที่จะหาสิ่งใดมาเปรียบและทดแทนพระคุณได้ ดังถ้อยคำในเนื้อเพลง “ค่าน้ำนม” ที่มีผู้ประพันธ์ไว้ได้ซาบซึ้งและกินใจเป็นอย่างยิ่งตอนหนึ่ง คือ

“แม่นี้มีบุญคุณอันใหญ่หลวง	แม่เฝ้าหวงห้วงลูกแต่หลังเมื่อยงนอนเปล
แม่เราเฝ้า..โอละเห่กล่อม	ลูกน้อยนอนเปล ไม่ห่างหันเหไปจนไกล
แต่เล็กจนโต โอ้แม่ถนอม	แม่ผ่ายผอมย่อมเกิดจากรักลูกปักดวงใจ
เติบโต โอ้เล็กจนใหญ่	นี้แหละหนออะไรมิใช่ใดหนาเพราะค่าน้ำนม”

จากบทเพลงข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความรักที่แม่มอบให้แก่ลูกน้อยด้วยน้ำนมอันบริสุทธิ์ที่กลั่นออกมาจากใจ ผสมกับสายเลือดเพื่อให้ลูกได้ดื่มกินจนเติบโตใหญ่ นั้นมีค่าอย่างใหญ่หลวงสุดพรรณานอกจากนี้ ยังมีผู้วิจัยไว้แล้วว่า น้ำนมของแม่นั้นมีคุณค่าทางโภชนาการสูงสุดที่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่อุณหภูมิของลูกน้อยได้เป็นอย่างดี ดังนั้น พวกเราทุกคนจึงควรรักแม่มาก ๆ และควรตอบแทนพระคุณท่านทุกครั้งที่มีโอกาส

ปิดท้ายวิจัยของเอกสารฉบับนี้ขอฝากกับท่านผู้อ่านทุกท่านนะคะว่า ควรแม่อยู่ในจิตใจของพวกเราทุกคนตลอดเวลา ไม่ใช่แต่เฉพาะในวันแม่แห่งชาติวันเดียวเท่านั้น แต่ควรมีอยู่ทุกวัน และควรช่วยกันดูแลเพื่อให้ท่านมีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ เพื่อท่านจะได้อยู่กับลูกหลานไปนาน ๆ ทุกครอบครัวค่ะ

เรียบเรียงโดย จิรพรรณ กาญจนอุดม

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร